

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів спеціальності 051 «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: закономірності, принципи, методи і процеси забезпечення інноваційного розвитку економічних систем в умовах глобалізації економіки.

Міждисциплінарні зв'язки: «Міжнародна економіка» є однією із складових загальної економічної теорії разом із мікроекономікою та макроекономікою. Вона спирається на теорію ринкової економіки та має міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами, як міжнародні економічні відносини, маркетинг і менеджмент, фінанси.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань з міжнародних економічних відносин, умов, форм, методів й основного інструментарію міжнародної економічної діяльності, також набуття студентами широких знань про соціально-економічні проблеми світового господарства, про закономірності розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, вивчення теоретичних основ світової економіки, специфіки формування, особливостей та тенденцій сучасного її розвитку.

1.2. Основними **завданнями** дисципліни є: розуміння специфіки дії законів і принципів міжнародних економічних відносин, засвоєння понятійного апарату, що застосовується в світовій господарській практиці; знання форм міжнародних економічних відносин, особливостей розвитку інтеграційних процесів та діяльності міжнародних економічних організацій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні компетентності:

загальні: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини; здатність спілкуватися державною та іноземною мовами; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел і застосування набутих знань у практичних ситуаціях; здатність приймати обґрунтовані рішення, діяти соціально відповідально та свідомо;

фахові: здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях; здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами; розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки; здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави; здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

1.4. **Програмні результати навчання:** знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери,

розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 195 години /6,5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародна економічна система

Сутність МЕВ. Основні визначення. Світове господарство як об'єкт МЕВ. Форми МЕВ, їх суттєва характеристика і взаємозв'язок. Суб'єкти МЕВ (фізичні особи, юридичні особи, держава, міжнародні організації). Особливості держави як суб'єкта МЕВ. Організаційно-правові форми юридичних осіб у міжнародній господарській практиці. Суб'єкти МЕВ України. Рівні МЕВ (міжнародні економічні контакти, взаємодія, співробітництво, інтеграція). Принципи МЕВ. Принципи зовнішньоекономічної діяльності України.

Тема 2. Міжнародна економічна діяльність

Міжнародний поділ праці (МПП) як основа розвитку МЕВ. Міжнародна спеціалізація та міжнародне кооперування. Особливості розвитку сучасних МЕВ. Організаційно-правові форми юридичних осіб різних країн світу.

Поняття та сутність світового господарства. Структура світового господарства. Основні тенденції розвитку сучасного світового господарства.

Тема 3. Світовий ринок товарів і послуг

Теорії розвитку міжнародної торгівлі. Етапи становлення та особливості розвитку світового ринку у сучасних умовах. Сучасна динаміка міжнародної торгівлі. Географічна та товарна структура міжнародної торгівлі. Характеристика відкритих та закритих секторів світових товарних ринків.

Форми сучасної міжнародної торгівлі. Характеристика основних форм міжнародної торгівлі. Класифікація світових цін. Характеристика рівнів світових цін. Принципи діяльності міжнародних товарних бірж, міжнародних аукціонів. Механізм проведення міжнародних торгів (тендерів).

Аналіз динаміку експорту та імпорту України. Відносини України і Світової організації торгівлі.

Тема 4. Світовий фінансовий ринок

Причини і суть міжнародного руху капіталів. Фактори формування світового фінансового ринку, його функціональна та географічна структура.

Сучасна валютна структура світового фінансового ринку. Інституціональна структура світового фінансового ринку. Характеристика основних учасників світового фінансового ринку. Причини виникнення та особливості функціонування світових фінансових центрів.

Глобалізація світового фінансового ринку. Світові фінансові кризи та шляхи їх запобігання.

Тема 5. Прямі інвестиції та міжнародне виробництво

Цілі і форми іноземних інвестицій. Прямі і портфельні зарубіжні інвестиції. Масштаби та основні напрями міжнародної міграції капіталу. Особливості міжнародного руху капіталу у системі МЕВ. Сучасні особливості вивозу капіталу. Аналіз теорій міжнародного руху капіталу. Капітал, інвестиції та інформація – взаємозв'язок та відмінності.

Роль різних форм міжнародного бізнесу в процесах розвитку міжнародного виробництва. Роль та значення транснаціональних корпорацій в розповсюдженні прямих іноземних інвестицій. Особливості функціонування зон вільного підприємництва.

Стан іноземного інвестування в Україні. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну.

Тема 6. Світовий ринок праці

Сутність і показники міжнародної міграції робочої сили. Причини міграції робочої сили та її основні форми. Формування і розвиток світових ринків робочої сили. Основні центри міжнародної міграції робочої сили та їх характеристика. Масштаби та «ціна» міграції робочої сили. Наслідки від міграції робочої сили для економіки країн. Вплив міграції робочої сили на ринки праці. Соціально-економічні наслідки «відтоку інтелекту» для різних країн. Вплив міграції робочої сили на державні фінанси.

Тема 7. Міжнародна трудова міграція

Масштаби і основні напрями сучасних міграційних процесів. Форми регулювання міжнародних міграційних процесів. Державне регулювання міжнародної міграції робочої сили. Роль міжнародної організації праці (МОП) в питаннях регулювання міжнародної міграції робочої сили. Головні способи державного регулювання імміграції та стимулювання рееміграції.

Україна на світовому ринку робочої сили. Характеристика етапів та напрямів міграції робочої сили з України.

Тема 8. Світова валютна система

Поняття та ознаки світової валютної системи. Характеристика основних елементів світової валютної системи. Основні рівні валютної системи. Етапи формування сучасної валютної системи. Система «золотого» стандарту. Золото-девизна (Генуезька) світова валютна система. Бреттон-Вудська світова валютна система. Характеристика Ямайської (сучасної) валютної системи.

Тема 9. Міжнародний кредит

Поняття і сутність міжнародного кредиту. Міжнародний кредит і його основні види. Класифікація міжнародних кредитів.

Основні тенденції міжнародних кредитних відносин на сучасному етапі. Особливості функціонування міжнародного ринку позичкового капіталу. Вартість і основні валюти міжнародного кредиту. Євроринок. Особливості функціонування ринку єврокредитів.

Особливості участі України в міжнародних кредитних відносинах.

Тема 10. Міжнародні розрахунки

Основні форми міжнародних розрахунків. Характеристика основних форм міжнародних розрахунків: банківського переказу, міжнародного акредитиву, міжнародного інкасо, операцій по відкритому банківському рахунку.

Система кореспондентських відносин банків. Рахунки «лоро» та «ностро» та особливості їх використання в процесі міжнародних розрахунків.

Особливості регулювання міжнародних розрахунків – використання правил Міжнародної торгівельної палати (Париж) та Женевської конвенції.

Особливості використання чеків та векселів як засобів платежу.

Тема 11. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

Види балансів міжнародних розрахунків. Складання балансів міжнародних розрахунків. Особливості платіжних та розрахункових балансів. Структура розрахункового балансу. Структура платіжного балансу. Структура платіжного балансу за методикою МВФ. Методи балансування платіжного балансу як засіб забезпечення макроекономічної рівноваги.

Баланси міжнародних розрахунків України. Динаміка платіжного балансу України. Класифікація статей економічної політики України.

Тема 12. Міжнародна регіональна інтеграція

Поняття і основні риси міжнародної економічної інтеграції. Форми міжнародної інтеграції. Сучасні особливості міжнародної економічної інтеграції.

Особливості інтеграційних процесів в Європі, Північній Америці, в країнах Азії, Африки, Латинської Америки. Порівняльна характеристика сучасних інтеграційних процесів в Латинській Америці, Азії та Африці.

Дезінтеграційні процеси в сучасному світі: причини, масштаби та наслідки.

Тема 13. Глобалізація економічного розвитку

Глобальні економічні проблеми. Місце МЕВ в загостренні та вирішенні глобальних економічних проблем. Проблеми безпеки та роззброєння. Світова екологічна проблема.

Продовольча, енергетична, сировинна, демографічна проблеми. Проблеми конверсії військового виробництва. Особливості екологічних проблем у промислово-розвинутих країнах та країнах, що розвиваються. Об'єктивні та суб'єктивні показники якості життя.

Перспективи участі України в розв'язанні глобальних проблем світової економіки.

Тема 14. Інтеграція України в світову економіку

Передумови, особливості і шляхи інтеграції. Інтеграційні пріоритети. Внутрішньоекономічні фактори інтеграції. Зовнішньоекономічні фактори інтеграції: трансформація структури зовнішньої торгівлі; активізація іноземної інвестиційної діяльності; формування системи регулювання ЗЕД. Потенціал та проблеми створення вільних економічних зон.

Сучасні особливості міжнародної економічної політики України. Шляхи вдосконалення міжнародної економічної політики України. Етапи розвитку міжнародної економічної політики. Участь України в міжнародній економічній політиці.

3. Рекомендовані джерела інформації:

- 1 Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст] підруч. / Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.
- 2 Лук'яненко Д. Г., Поручник А.М., Столярчук Я.М. Міжнародна економіка : підручник: М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2014. – 762 с.
- 3 Міжнародна економіка : підручник : у 2 ч. Ч. 2 / за заг. ред. А. А. Мазаракі ; [А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко, Ю. І. Головня, К. І. Ладиченко та ін.]. – К. : КНТЕУ, 2014. – 324 с.
- 4 Міжнародна економіка : підручник для ВНЗ / за ред. Ю.Г. Козака, Д.Г. Лук'яненка, Ю.В. Макогона ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 559 с.
- 5 Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум: навч. посіб. / В.В.Козик, Л.А.Панкова, Ю.В. Огерчук, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак– 3-те вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2016. – 583 с.
- 6 Основні поняття та реферативні завдання з курсу міжнародної економіки : навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей очної і заочної форми навчання / за ред. С. І. Архієреєва.– Харків: Видавництво Іванченка . – 2017.– 76 с.
- 7 Рокоча В.В., Одягайло, Б.М., Терехов В.І. Геоекономіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект): навчальний. посібник. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 352 с.
- 8 Стройко Т.В. Міжнародні організації: навчальний посібник/ Т. В. Стройко. - К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 249.